HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ששגג על האוכלין והזיד על הכלי. ומפי מייב דקתני מיתה: **והפ"ח קתני.** משמע שני מיתין שון: **ובפלוגתא דר"י ור"ל.** לקמיה בפלוגתא בידיעות מחלקות בפ' כלל גדול (לעיל דף עח:) לקמיה גמי רב ששת ורב חסא רב חסא לית ליה הכא ולא מוקי לה הכי קסבר לעין ידיעות מחלקות **ורב חסא סבר ידיעות מחלקות: דמשרבטי נפשייהו.** משמטים כלפי מטה ומכניסין עלמן להשמיט מיד הנושאן: **מפיר נסוס.** למוכרו לנכרי מפני שמלוכת הסוס סם היה לחם עושה אותה אין מייב עליה מטעת לרכיבה עומד ומסי נושא את עלמו ואת לחברו למכור בסמה גסה לנכרי משום שחלה ומשום שכירות לסור וסוס אי נמי דמושיל ומוגר לאו אינורא לאוקמה בחיל אין זו מלוכה אלא משום שכירות בסמה מלוכה כמיבא: **ואמר רבי ייאדן** גרסינן: **רבי וייאדן.** של ניידי עופות שנותנין על הסוס עופות כשהן חיין כגון זן ומינו לגוד שאר עופות: **ולא משרבטי נפשייהו** דלא קשיני ושמעת מינה **כן בתירא ורבי נתן אמרו דבר אחד.** והא אמרת מודה ר' נתן בנפות ואי משום לחוקמינן בסום המיוחד לעופות משום רבנן לוקמינן דפליגי עליה ולמימר לחילו בשאר שניסה שון לפטור ואי בנפות מודה רבי נתן היכי מתוקמא דבן בתירא כר' נתן משום דחי נושא את עלמו הא בן בתירא מתיר אפילו למכור לפרסיים דכשאין דמו וכל החומות קרי להו נכריס[ע] דסבר לכפות נושא את עלמו: **רמות רוחא.** גסות. הא דלא מסגו בכרעייהו גסות הוא: **פרדשכא.** סרליוט: **ובפלוגתא דר' יוחנן ור"ל.** פי' חייב שאי מטעות[א] לנכרי יוחנן כשנודע לו וחזר ונודע לו לידיעות מחלקות ולר"ל שאינודע לו אלא לאחר[ב] ופי' הקונטרס אין נראה לר"י דשאי מחר[ג] שאינכפר נודע לו על אחר[ד] ופי' הקונטרס אין נראה לר"י דשאי מחר[ה] לליש ליה לרב ששת ידיעות מחלקות מ"מ יעמיד בנודע לו על אחר כשנכפר כיפר דכפרה לכ"ע מחלקת: **שהחי נושא את עצמו.** תימה לר"י למה פטור לחי משום שאחי מיקל עלמו והלא אפילו במקל יותר חייב ואי משום דאיכ שעשאו פטוריס הא הוי יכול לומר וזה אינו יכול[ו] שאין הנושא יכול לנשא עלמו הלא הנושא יש בו כח לנשא עלמו, לא שיכפא לן אי אחי לשאי מחר[ז] שאינכפר לכ"ע נח: **בן בתירא מתיר בסוס.** שאין מלאכתו הלא לרכיבה וכיינה שנות היו ולאו מלאכה, משום דחי נושא את עלמו, לא שיכפא לן אי אחי להשאילו ולשכיחי (ע"ז יד: וביר"ז בכורות ב.) לליך לוכחן על גבי בסמה גבי שנות חנן לה בחמ' בילה (פסחים נג.).

מוסף רש"י

שהחי נושא את עצמו. ואין בו הלא משום שנות (יומא סח:). **בן בתירא מתיר בסוס.** שאין מלאכתו הלא לרכיבה וכיינה שנות היו ולאו מלאכה, משום דחי נושא את עלמו, לא שיכפא לן אי אחי להשאילו ולשכיחי (ע"ז יד: וביר"ז בכורות ב.) לליך לוכחן על גבי בסמה גבי שנות חנן לה בחמ' בילה (פסחים נג.).

מוסף תוספות

א. כלומר הא דאמר רב אשי ונודע לאו דברי הכל הוא אלא. מוס' הלמ"ש. ב. כפום פלוגתא דהתם למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה. מיטמ"ש. ורב ששת ורב אשי לא פליגי כלל אלא באוקמתא בעלמא. שיטה להר"ן. ג. דיכול חייב. מוס' עירובין ל: ד"ה אי אחי אחי. ד. כשיוצא מן הים. מוס' עירובין ל: ד"ה אי אחי אחי. ה. [ת"]מוציאין דמו בעודו בכוחו. מוס' עירובין ל: ד"ה אי אחי אחי. ו. אפי' כשהוא מיוחד לעופות. דאפי' בעופות חי נושא את עצמו. מיטמ"ש. ז. בלא קשירה. מוס' הלמ"ש. ח. דאפילו מוציאין לשורפן. מוס' הלמ"ש. ט. דכל מילי דשבת משכחן ילפינן. מוס' הלמ"ש. י. מאי שנא. מוס' הלמ"ש. יא. ובכרמלית מטלטלין אותה בהדיא. מוס' הלמ"ש.

רב נסים גאון

ובפלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש. עיקר דיליה בפרק כלל גדול.

רבינו חננאל (המשך)

אותו בלשון פרסי באויאר. ובזמן שהן יותר מאחד קוראין להן בזאיארן, ויש להן סוסים מיוחדין לכך לשאת את העופות הדרוסין הנקראין באוי. ואמרינן א"ר יוחנן הלכה כבן בתירא. א"ר יוחנן ואדם כפות מודה רבי נתן שאינו יכול לשאת את עצמו והמוציאו בשבת חייב. א"ל רב אדא בר מתנא לאביי והא הני פרסאי דכפיתי דמו וא"ר יוחנן בן בתירא ור' נתן אמרו דבר אחד התם[ט] רמות רוחא הוא דנקיט להו דההוא פרדשכא דרתח מלכא עילויה ורהיט תלתא פרסי בכרעיה: את המת במטה חייב. [י]וכן אמר רבה בב"ח א"ר יוחנן וא"ר יוסף אמר רשב"ל פוטר היה ר"ש אף

בסמוך דומיא דבני נתן בנפות: **והא הני פרסאי.** ומיהו לא מפליג למטור לעוס נכרי: [יא]**את המת במטה חייב.** נראה לר"י דמסכא קיס לן בכל דוכתא דאית ליה לר' יהודה מלאכה שאינה לריכה לגופה מייב עליה דמסתמא מ"ק דר"ש היינו דבי יהודה כי היכי דלעיל זה שאינו יכול וזה שאינו יכול דת"ק דר"ש היינו ר' יהודה דלמוכח בגמ' ורבי"מ אומר היא להבית מדתנן לעיל (דף 5.) ר' יהודה אומר אף המוליא משמשי ע"ז [יב]דהוי מלאכה שאינה לריכה לגופה: [יב]**רבי שמעון פוטר.** נראה לר"י דמלאכה שאינה לריכה לגופה קרי כעושה מלאכה ואין לריך לאותו לורך כעין שהיו לריכין לה במקבן אלא לענין אחר כי הלוכך שהיתה שבידו במקבן הוא גוף [חיסור] המלאכה [ושורש][יג] ולפי זה אתי כולהו שפיר הולאת המת ומקבן היו לריכין לאחים שהוליאו לד' אחים שלא יכנסו אינו לריך ובמקבן היו לריכין לאחת ואחזן ומפיס מורמת להוליא ליחה המזיקתו ואין עומד להכניס חויר והוליא ליחה תמיד אע"פ שנעשה פתח גמול שהרי רואי (הוא) להכניס והוליא סם היה לריך מ"מ לא דמי לפתחים שבמקבן שהיו עומדין להכניס והוליא אבל לעשות לה פה דמיא למקבן וחייב והיינו המזיקין אין לריך להם למקבן היו לריכין לעורות חילים הנשמטים ומופר גומה ואינו לריך אלא לעפרה ומקבן היו לריכין לגומה לנעוץ בה אי לבדר אחר וזב בכים שלא יטנפו כליו הוי אינה לריכה לגופה שאינו לריך לכים עלמו ואפילו למנות רחיותיו אי נקיים לריך הכים מ"מ אין לריך להוליאה זו דס"ג סגי ליה אי יתיב בחד דוכתא ומכבה גחלת שלא יזוקו בה רגים וכחם על הגר ועל השמן אי על הפתילה המהובהבת כבר אין לריכין לגופן שבמקבן לא היה ביזוי אלא לעשות פחמין בכיזוי זה ומתקנין על יד כיזוי זה שיהו רחויין למלאכת הלורפין וביזוי כדי שלא יקדיחו הממונין בביזוין לא היה במקבן כי אהריהם היו אלא לעשות פחמין בכיזוי זה שיהו מתאי ע"מ לנטות נמי לא מחייב ר' שמעון דבעי שתהא לריכה לגופה אלא לגון שפותח ע"מ לתקן יותר ממה שהיה בתחלה כגון שהניח התחרון טוב מן הרלשון כדמוכח בשמעתין[טו] דחם על הגר וכן קורע על [ג] מתו לו שובר כלים למירמי אימתא אחיתי דבי"מ אין לריכין לגופה דבמקבן היתה קריעה לעורך תיקון דבר [טז] ונקרע ועע"ג דבהוצאה לא בעי רבי שמעון שיהא לגמרי כמו שהיה במקבן [ד] אלא בעי מר לעשות לו טס ת"ת להגיה מ"מ שבמקבן הוצאת הנדבה היתה כדי לתקנה לעשות ממנה מקבן וכלים במקלקלים כגון מכבה וסותר וקורע מסתברא לאריך שיהא על מנת לתקן כמו במקבן ולא חשיבי המקלקלים לריכות לגופה עד דהוי לגופו ולגופה והא אלא קרי לה לגופו ולגופה כיון דבעו תרוייהו בכלל לגופה היא אבל לגבי מר וס"ת כיון דלא בעי אלא לגופו דהא לא בעי במר לעשות בו טס [טז]ס"ת כדי להגיה בו לא הוי בכלל לגופה ולפי שלריכות לגופה הוי כעין דהוי במקבן כמו בפיר' הוצרך להשמיענו במר דלא בעינן לעשות לו טס כמו שהיה במקבן ורש"י לפירש דבדלונו לא היתה בחה לו ולא היה לריך לה אלינה אלא לסלקה מעליו כמו לד נחש שלא יזקנו או מכבה גחלת שלא יזוקו בו רגים דבדלונו שלא היה בעולה וכן בפרק במה מדליקין (לעיל דף ג:) פירש בחם על הפתילה המהובהבת כבר לחינה לריכה לגופה משום דאין לריך לביזוי זה וחם לא הוצרכה מעולם הוא ניחא לי דהוחיל וחם עליה כי אית בה טפי הוא ניחא לי אבל אי אפשר לומר כן דהא קאמר מסתבר על מנת לנטות כמו בחמלה וקורע בחמתו למירמי אימתא אחיתי דבי"מ לחחם לריך למלאכה ורוחה הוא שיהא בעולה ואין לומר דלא ניחא לי שיעטרך למירמי אימתא[ט] אם כן מפיס מורמת לעשות לה פה יהא פטור בדבדלונו היה שלא היה מורמת מעולם וכן קורע יהיה שנפל בה דרנא על מנת לתפור דבדלונו לא היה נופל בה וכן מופר בגד קרוע בדלונו שלא היה קרוע שלא לריך לפרש כדפירשתי[יז]: (שיין לע"ב) **גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה.** קשה לר"ת[ז] דגבי טלטול דהוי מיקומת דרבנן לא שיין לע"ב ככר או מיטון כדאמר בפרק במה מדליקין (לעיל דף ג:) ובפרק כירה (שם דף מג:) [יח]ויש לומר דשאני טלטול דאפשר על ידי ככר או מיטון לכך לא התיר בשעת הדחק אי נמי דשאני התם דאיכא בזיון תלמידי חכמים שמוליאין אותו בידים ברבים אבל הכא לא איכא בזיון כולי האי דאין אדם מקפיד שלא יראו בו שנושא עלמו ואין לחוש שמא יבא לטלטל בשבת. ואמרינן למאי הלכתא, אמר רב ששת שאם חלה מרכיבו [על כתיפו]. כמאן דלא כר' נתן, דאי כר' נתן האמר חי נושא את עצמו. אפילו תימא ר' נתן כיון שחלה ככפות דמי, וא"ר יוחנן מודה ר' נתן בכפות. **וכן בזיות מן המת** וכזיות מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב. ור' שמעון פוטר. א"ר אבא א"ר יוחנן ורב יוסף אמר ר"ל פוטר היה ר' שמעון

שאמרו דבר אחד לעניין הוצאת בהמה חיה ועוף לאו לענין הוצאת אדם, ודתניא מפני שהוא מלאכה שאין חייבין עליה חטאת לאו נשיאת אדם כדאסיקת אדעתין מעיקרא, אלא אפילו בסוס המיוחד לעופות קאמר פליגי רבנן עליה. ואקשינן ומי איכא סוס מיוחד לעופות. ואמרינן איכא דבי זיירן, הנץ וכיוצא בו שהמלכים צדין בהן עופות וקורין אותו באז, והאחד העוסק [בהן] קורין

א) [לעיל עמ':], **ב)** [מוספ' פ"ק], **ג)** [נקמן קמ:: יומ' סו: עירובין קנ:], **ד)** ע"ז יז: בכורות ב. [פסחי' נג.], **ה)** [בערוך ע' זיירן גרס דבי זיירן וע"ש מ"ש בשם רב האי גאון], **ו)** [ע"ז ע"ש], **ז)** בדפו"י שני' אחר כדמ' ב[ן]. בדפו"י שני' אחר כדמ' ב[ן]. כו' ור' יוסף אחר ריש לקיש, **ח)** [שמות כ]. **ט)** [ע' רש"ל ורש"ל], **י)** ל"ל ואי בכפות מודה ר' נתן עד סה"ד ואח"כ שייך ואי משום וכו' עד לפטור וכן הגיה סה"ד מו"ח שבגמ' ז"ל, **כ)** בע"י: כך, **ל)** [וע"ע מוס' עירובין ל:: ד"ה אי אחי אחי], **מ)** [שייך לעיל בשמנה נג:], **נ)** [נ"ז שייך שם], **ס)** [לעיל נא:], **ע)** הגרקע ומיתקן כתך ופע"ג כו' כל"ל, **פ)** וס"מ אלא כדי לקרות בו ס"ס בס"ת, **צ)** נ"ל הכ"ל ג"ש, **ק)** [ועי' תוס' מגיהה י: ד"ה מלאכתן],

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה ופלוגתא וכו' ולר"ל אחר שמכפר על אחד חזר ונודע לו על אחר: **(ו)** ד"ה שהמי אחי וכו' והמלוין. ר"ח ע"ל בתף עה ע"ש: **(ז)** ד"ה ר"ש וכו' וכן קוקע בחמתו אלו שוכר כל"ל וי"ב עי' בפ' האומר קה ע"ב: **(ח)** **בא"ד** דהא לא נעי גבי מר לעשות בו טס:

גליון הש"ס

גמ' ונודע לו וחזר ונודע לו. עי' לעיל דף 5 ע"ש תד"ה המוליא: **תוס'** ד"ה בדיל וי"ל **דשאני** מלטול **דאשר** ע"י כבר. ק"ל הא מנוקד לעיל דף מג ע"ש דבליכא ככר דשרי טלטול מן הלד רק משום דלחם נחול על מתו ואי לא שריק ליה אמי לכבודו ולא שריק מטעם כבוד הבריות ל"ע ועי' סוכה דף לו ע"ש בתוס' שם:

רבינו חננאל

ששגג על האוכלין והזיד על הכלי. ומפי חייב דקתני מיתה: והפ"ח קתני. משמע שני מיתין שון: ובפלוגתא דר"י ור"ל. לקמיה בידיעות מחלקות בפ' כלל גדול (לעיל דף עח:) לקמיה גמי רב ששת ורב חסא רב חסא לית ליה הכא ולא מוקי לה הכי קסבר לעין ידיעות מחלקות ורב חסא סבר ידיעות מחלקות: דמשרבטי נפשייהו. משמטים כלפי מטה ומכניסין עלמן להשמיט מיד הנושאן: מפיר נסוס. למוכרו לנכרי מפני שמלוכת הסוס סם היה לחם עושה אותה אין מייב עליה מטעת לרכיבה עומד ומסי נושא את עלמו ואת לחברו למכור בסמה גסה לנכרי משום שחלה ומשום שכירות לסור וסוס אי נמי דמושיל ומוגר לאו אינורא לאוקמה בחיל אין זו מלוכה אלא משום שכירות בסמה מלוכה כמיבא: ואמר רבי ייאדן גרסינן: רבי וייאדן. של ניידי עופות שנותנין על הסוס עופות כשהן חיין כגון זן ומינו לגוד שאר עופות: ולא משרבטי נפשייהו דלא קשיני ושמעת מינה כן בתירא ורבי נתן אמרו דבר אחד. והא אמרת מודה ר' נתן בנפות ואי משום לחוקמינן בסום המיוחד לעופות משום רבנן לוקמינן דפליגי עליה ולמימר לחילו בשאר שניסה שון לפטור ואי בנפות מודה רבי נתן היכי מתוקמא דבן בתירא כר' נתן משום דחי נושא את עלמו הא בן בתירא מתיר אפילו למכור לפרסיים דכשאין דמו וכל החומות קרי להו נכריס דסבר לכפות נושא את עלמו: רמות רוחא. גסות. הא דלא מסגו בכרעייהו גסות הוא: פרדשכא. סרליוט: [יא]את המת במטה חייב. נראה לר"י דמסכא קיס לן בכל דוכתא דאית ליה לר' יהודה מלאכה שאינה לריכה לגופה מייב עליה דמסתמא מ"ק דר"ש היינו דבי יהודה כי היכי דלעיל זה שאינו יכול וזה שאינו יכול דת"ק דר"ש היינו ר' יהודה דלמוכח בגמ' ורבי"מ אומר היא להבית מדתנן לעיל (דף 5.) ר' יהודה אומר אף המוליא משמשי ע"ז [יב]דהוי מלאכה שאינה לריכה לגופה: [יב]רבי שמעון פוטר. נראה לר"י דמלאכה שאינה לריכה לגופה קרי כעושה מלאכה ואין לריך לאותו לורך כעין שהיו לריכין לה במקבן אלא לענין אחר כי הלוכך שהיתה שבידו במקבן הוא גוף [חיסור] המלאכה [ושורש][יג] ולפי זה אתי כולהו שפיר הולאת המת ומקבן היו לריכין לאחים שהוליאו לד' אחים שלא יכנסו אינו לריך ובמקבן היו לריכין לאחת ואחזן ומפיס מורמת להוליא ליחה המזיקתו ואין עומד להכניס חויר והוליא ליחה תמיד אע"פ שנעשה פתח גמול שהרי רואי (הוא) להכניס והוליא סם היה לריך מ"מ לא דמי לפתחים שבמקבן שהיו עומדין להכניס והוליא אבל לעשות לה פה דמיא למקבן וחייב והיינו המזיקין אין לריך להם למקבן היו לריכין לעורות חילים הנשמטים ומופר גומה ואינו לריך אלא לעפרה ומקבן היו לריכין לגומה לנעוץ בה אי לבדר אחר וזב בכים שלא יטנפו כליו הוי אינה לריכה לגופה שאינו לריך לכים עלמו ואפילו למנות רחיותיו אי נקיים לריך הכים מ"מ אין לריך להוליאה זו דס"ג סגי ליה אי יתיב בחד דוכתא ומכבה גחלת שלא יזוקו בה רגים וכחם על הגר ועל השמן אי על הפתילה המהובהבת כבר אין לריכין לגופן שבמקבן לא היה ביזוי אלא לעשות פחמין בכיזוי זה ומתקנין על יד כיזוי זה שיהו רחויין למלאכת הלורפין וביזוי כדי שלא יקדיחו הממונין בביזוין לא היה במקבן כי אהריהם היו אלא לעשות פחמין בכיזוי זה שיהו מתאי ע"מ לנטות נמי לא מחייב ר' שמעון דבעי שתהא לריכה לגופה אלא לגון שפותח ע"מ לתקן יותר ממה שהיה בתחלה כגון שהניח התחרון טוב מן הרלשון כדמוכח בשמעתין[טו] דחם על הגר וכן קורע על [ג] מתו לו שובר כלים למירמי אימתא אחיתי דבי"מ אין לריכין לגופה דבמקבן היתה קריעה לעורך תיקון דבר [טז] ונקרע ועע"ג דבהוצאה לא בעי רבי שמעון שיהא לגמרי כמו שהיה במקבן [ד] אלא בעי מר לעשות לו טס ת"ת להגיה מ"מ שבמקבן הוצאת הנדבה היתה כדי לתקנה לעשות ממנה מקבן וכלים במקלקלים כגון מכבה וסותר וקורע מסתברא לאריך שיהא על מנת לתקן כמו במקבן ולא חשיבי המקלקלים לריכות לגופה עד דהוי לגופו ולגופה והא אלא קרי לה לגופו ולגופה כיון דבעו תרוייהו בכלל לגופה היא אבל לגבי מר וס"ת כיון דלא בעי אלא לגופו דהא לא בעי במר לעשות בו טס [טז]ס"ת כדי להגיה בו לא הוי בכלל לגופה ולפי שלריכות לגופה הוי כעין דהוי במקבן כמו בפיר' הוצרך להשמיענו במר דלא בעינן לעשות לו טס כמו שהיה במקבן ורש"י לפירש דבדלונו לא היתה בחה לו ולא היה לריך לה אלינה אלא לסלקה מעליו כמו לד נחש שלא יזקנו או מכבה גחלת שלא יזוקו בו רגים דבדלונו שלא היה בעולה וכן בפרק במה מדליקין (לעיל דף ג:) פירש בחם על הפתילה המהובהבת כבר לחינה לריכה לגופה משום דאין לריך לביזוי זה וחם לא הוצרכה מעולם הוא ניחא לי דהוחיל וחם עליה כי אית בה טפי הוא ניחא לי אבל אי אפשר לומר כן דהא קאמר מסתבר על מנת לנטות כמו בחמלה וקורע בחמתו למירמי אימתא אחיתי דבי"מ לחחם לריך למלאכה ורוחה הוא שיהא בעולה ואין לומר דלא ניחא לי שיעטרך למירמי אימתא[ט] אם כן מפיס מורמת לעשות לה פה יהא פטור בדבדלונו היה שלא היה מורמת מעולם וכן קורע יהיה שנפל בה דרנא על מנת לתפור דבדלונו לא היה נופל בה וכן מופר בגד קרוע בדלונו שלא היה קרוע שלא לריך לפרש כדפירשתי[יז]: (שיין לע"ב) **גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה.** קשה לר"ת[ז] דגבי טלטול דהוי מיקומת דרבנן לא שיין לע"ב ככר או מיטון כדאמר בפרק במה מדליקין (לעיל דף ג:) ובפרק כירה (שם דף מג:) [יח]ויש לומר דשאני טלטול דאפשר על ידי ככר או מיטון לכך לא התיר בשעת הדחק אי נמי דשאני התם דאיכא בזיון תלמידי חכמים שמוליאין אותו בידים ברבים אבל הכא לא איכא בזיון כולי האי דאין אדם מקפיד שלא יראו בו שנושא עלמו ואין לחוש שמא יבא לטלטל בשבת. ואמרינן למאי הלכתא, אמר רב ששת שאם חלה מרכיבו [על כתיפו]. כמאן דלא כר' נתן, דאי כר' נתן האמר חי נושא את עצמו. אפילו תימא ר' נתן כיון שחלה ככפות דמי, וא"ר יוחנן מודה ר' נתן בכפות. **וכן בזיות מן המת** וכזיות מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב. ור' שמעון פוטר. א"ר אבא א"ר יוחנן ורב יוסף אמר ר"ל פוטר היה ר' שמעון

א) מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה טו:: **ב)** מיי' פ"ב שם הלכה ד: **ג)** מיי' פי"ח שם הלכה טו: